

Nr 141.

Av herr **Sjödahl**, med förslag till ändrad lydelse av § 31 regeringsformen.

Före 1945 års ändring av § 31 regeringsformen gällde den regeln beträffande stadsdomartjänster, att borgmästare i magistratsstäder och rådmän i Stockholm utnämndes av Kungl. Maj:t inom ett förslag av tre personer, upprättat genom allmänt val av i stadens angelägenheter röstberättigade. I andra städer än Stockholm valdes rådmän av stadsfullmäktige. Efter den 1945 införda nya lydelsen av nämnda paragraf ligger utnämningrätten för såväl borgmästare som rådmän hos Kungl. Maj:t, men upprättandet av förslag har bibehållits för borgmästare hos de röstberättigade vid allmänt val och för rådmän hos stadsfullmäktige. Det kan ifrågasättas, om detta skiljaktiga förfarande vid upprättande av förslag bör bibehållas.

Den nuvarande ordningen har tillkommit enligt förslag av processlagberedningen. Ut i de angivna yttrandena över förslaget uppmärksammades väsentligen frågan om Kungl. Maj:ts nya befogenhet att utnämna till rådmans tjänsterna och begränsningen av städernas valrätt till upprättande av ett förslag till dessa tjänster. I vissa yttranden togs dock frågan upp om att stadsfullmäktige även skulle upprätta förslag till borgmästartjänst. Då ansågo stadsfullmäktige i Norrköping med hänvisning till svårigheterna för allmänheten att bilda sig en uppfattning om de sökande till borgmästartjänst, att det vore lämpligast, att val av borgmästare lika väl som rådmansval förrättades av stadsfullmäktige. Genom en dylik anordning, som enligt fullmäktiges uppfattning vore naturlig även från den synpunkten, att det här gällde att välja befattningshavare med likartade arbetsuppgifter, skulle vinnas den praktiska fördelen av ett avsevärt förenklat förfarande vid borgmästarval. I samma riktning uttalade sig magistraten i Norrköping och stadsfullmäktige i Linköping.

Erfarenheten om borgmästarval måste nog i allmänhet anses vara sådan, att de icke tilldraga sig någon större uppmärksamhet från de röstberättigades sida. Oftast deltaga blott ett ringa antal uti valet. Det blir därigenom möjligt för relativt fåtaliga grupper att genom ett energiskt ingripande i valet ge detta en utgång, som av få förutsetts. Ett så viktigt val bör knappast lämnas åt en ringa bråkdel av de röstberättigade till avgörande. Då vore det bättre att lämna avgörandet till stadens ansvariga representation, utsedd efter ett ofta synnerligen talrikt deltagande av de röstberättigade.

Ett förslag, upprättat av fullmäktige, måste nog förutsättas vara ett säkrare utslag av stadens opinion. Det komme säkerligen att föregås av överläggningar mellan de inom stadsfullmäktige förefintliga grupperna. Om enighet om förslaget icke kunde åstadkommas, fanns det genom de speciella rösträkningsreglerna alltid möjlighet för en tillräckligt stor minoritet att få sin kandidat med på förslaget. Det synes icke förefinnas några skäl, varför icke upprättandet av förslag till borgmästare kunde överlämnas till stadsfullmäktige, lika väl som förut valet, numera förslaget till rådmans-tjänster anförtrotts fullmäktige. Det bör tillika erinras om att genom den nya rättegångsbalken valet av nämndemän överflyttats från allmän rådstuga eller kommunalstämma till fullmäktige.

Med hänvisning till vad ovan anförts får jag därför föreslå,

att riksdagen måtte besluta att såsom vilande antaga följande förslag till ny lydelse av § 31 regeringsformen liksom ändring av övergångsstadgandet:

§ 31.

Till borgmästartjänst i stad och till tjänst som lagfaren rådmän i stad äge staden föreslå tre behöriga personer. Bland de sålunda föreslagna utnämner Konungen en till innehavare av den ifrågavarande tjänsten.

Närmare bestämmelser — — — stiftad lag.

Övergångsstadgande.

Bestämmelserna — — — tillämpning.

De nya bestämmelserna i 31 § skola ej äga tillämpning, där före ikraftträdandet åtgärd för återbesättande av borgmästartjänst vidtagits.

Stockholm den 24 januari 1948.

Edgar Sjö Dahl.
